NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 4. marca 1854. *List 18.*

Velika koristnost sončnice.

Znana ljudém je visoka rumeno-cveteča rastlina, kteri sončnica je imé; ne poznana dovelj je pa velika koristnost njena. Mnogo kmetovavcov morebiti še ne vé, da sončnica tavžent odstotkov ali procentov dajè. Torej hočemo od nje kaj več povedati.

Sončnica (die Sonnenblume) je letna sadika. Steblo njeno je valjevisto, sterženato; na verhu ima nekoliko vejic, od kterih cvet visí. Raste 6 do 8 čevljev visoko. Perje na dolgih receljnih je nasprotno, šilato, po robu narezano. Cvetje je lepo rumeno, stojí na kratkem cvetnem receljnu, ter je na širokem plodnem krogu vtverdjeno. Obrača se vedno proti soncu (odkodar nje imé.) Seme je precej veliko, černkljasto ali sivkljasto in progato; stojí pa tako gosto vkup, da včasih je do 10.000 zern na enem steblu.

Pervotna domovina tega lepega sadeža je Peruansko v Ameriki. Dan današnji pa raste in nahaja se po celi Europi. Poznajo in redijo po vertih tudi versto sončnice, ktera je manjši od perve. Nje perje in cvet ne širita se tako; doraste le redkokrat do 18 palcov. Plodovita je pa ravno tako, in ker se v rahli zemlji 3 do 4krat gosteji saditi dá, je verjeti, da od nje na veliko bi se dali še obilniši pridelki dobivati.

Neznano koristna je ta rastlina. In v čem vendar obstojí hvaljena koristnost njena?

Sončnica v svojem zernju ima posebno veliko žlahnega olja. (100 funtov zernja dá 35 funtov olja). To olje je prav zdatno, mileji, gostejši in mastniši, kakor druge olja. Upotrebuje se njega za tretjino manj na salato in jedila, kakor od laškega olja. Okusa je prijetnega, ter popolnoma namestuje žlahno francozko olje.

Sončnic ne napadajo ne bolhe ne gosence; tudi ploha, toča in parljiva vročina poleti jim ne škodje tolikanj, kakor drugim zelišem. Pri tem je pomisliti čudovitna rodovitnost njena. Eno zerno namnoží se več ko tri tavžentkrat!

Sončnica ne potrebuje posebne zemlje; skorej vsaka ji je vgodna; skorej v vsaki obilno rodí. Naj bi kmetje posadili jo po krajih svojih žitnih polj, okoli hišnih in kuhinskih vertov in sadovnjakov, en čevelj narazen. Kinčala bo okolico z lepo rumenim cvetjem in košatim perjem; kajti lepši je sončnica, kakor so ošabne pa nekoristne lilije in tulipe.

Sploh naj bi sončnice bolj pogostoma sadili in redili po kmetih! Okoli vsih zemljiš, vertičev in pohištev bi jih zamogli kmetje gojiti, ter ograditi tako prijetno svoje posestva. Sončnica rase na vsakem svetu; se vé da, boljši je zemlja, obilneji je žetev. Po travnikih, ki clo nič niso obdelani, ne raste visoko. Dobro pognojena zemlja pa tudi sončnici tekne.

Truda ni veliko, če bi hotel kdo njive al polje s sončnicami obsaditi. Perve dní marca, ko mila toplota prihaja, naj se vseje nekoliko tavžent zern v hišni vert na eno gredico vkup. Mesca majnika se izrujejo majhne rastlice; otrok jih zlagoma v cajnici nese na polje, in en človek, z lopato previden, jih posadí v poldnevi več stotín. Dobro je, če pri vsajenju se malo polijó in pridejo v perhlo zrahljano zemljo, ktera poleti se še nekolikrat plevela očistiti in okopati more. Kajti korenina sončnice mora v stanu biti, razširiti se; potrebuje prostora pa blizo en čevelj na dolgo in široko okoli sebe. To delo je pa delo pol dneva za enega človeka. Ob enem se mora, kar je preobilnega perja, odtrebiti; kar pa premnogo cvetnih steblic, do 3 ali 2 odrezati, po tem, kakor bilje je močno, več ali manj hraniti jih. Take odrezke naj pokladajo živini, ktera rada jé perje mladih sadík. Ako pri vsajenju se hoče nekoliko z vodo primešane gnojnice dobiti, bilo bi to še bolji pomoglej prihodnje rastí.

Zamoremo tudi sončnice prav uspešno med krompirjem saditi. Tadaj za-nje ni treba posebne gojitve, ker se, kakor krompir, obdelujejo, ter s krompirjem vred v zemljo vsadé. Sadeži ne zmerznejo, tudi zernje ne, ktero se utegne že o jeseni vložiti.

Posebno dobro sponašata se poleg sončnic visokosteblati fižol in bôb, ker ni treba, jima nalaš deržečih palic postaviti, da bi na kviško prihajala.

Tudi korabe rasejo veselo pokraj sončnic, ter poplačajo, če se jih le količkaj pridela, obilno denar, ki je bil na zemljiše obernjen; dobiček iz sončnic je pa poverh.

Sončnice dozorijo, tudi o nevgodnem vremenu, navadno do začetka oktobra. Ne dozoré pa vse glave zajedno, temoč le polagoma. Navadno so nektere glave zrele, ko pervi mraz nastopi; torej naj jih tudi polagoma, to je, po zrelosti žanjejo.

Po žetvi vzame se zernje iz rožnih glav. To se nar ložej in nar hitreji z ribežem opravlja. Zernje se potem na vetrenem mlinu očisti, za tem posuší. Pa tudi odrezane glave morajo poprej na soncu prav dobro posušene biti. Ker pa ptice, posebno senice, zoreče zernje pohlepno zalezujejo, je včasih treba sončnice odrezati, kakor hitro le nektere zerna v njih se černijo ali zoré. Obesijo naj se take rože na povetren kraj, da ostale zerna polagoma dozoré. Tudi miš je treba zernje varovati.

(Konec sledí.)

Premišljevanje
narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Škoda nenavadnega mraza.

Od kod nek pride, da v delih narave vse škodljivo tako lahko zapazimo in še celò skerbno iščemo, da iztaknemo vsako negodno stvarico, — nasproti pa nar očitniše dobrote tako lahko zgrešimo in pozabimo? V tem so ljudjé do Stvarnika takošni, kakoršni so navadno do svojega bližnjega. Majhno razžaljenje, narmanjša škoda, ki jim jo njih narboljši prijatel ali dobrotnik — dostikrat nehotoma — storí, izbriše velikokrat spomin narvečih dobrot, ki so jih prejeli od njih. Njih nehvaležnost in njih ošabnost jim stavlja te dobrote ko malenkosti pred očí, razžaljenje in škodo pa kot velikane. Iz komarja delamo radi vola, iz vola pa, če je treba, komarja.

Tako je s hudo, ostro zimo. Je kakor da bi ljudjé druzega ne čutili, ko silo mraza, in škodo, ki jo dela, velike koristi pa, ki jih tudi mraz zemlji donaša, pa ne porajtajo nikakor. Ko to ali uno škodo zapazijo, ko vidijo, da kakšen del vesoljnosti pod zlo gré, menijo že, da imajo pravico mermrati zoper gospodarstvo zemlje, pa v kratki pameti ne premislijo, da naravi, spolnovaje veličanske naloge križem sveta, ravno po mrazu dohajajo velike koristi.

Primirjajmo brez enostranosti škodo in korist, ki nam iz mraza izhaja. Samo po sebi se bo iz tega pokazalo, kako malo pravice imamo grajati modro in dobrotljivo vlado božjo.

Res je, oster mraz napravlja marsiktere nevgodnosti in marsiktero škodo. Včasih zmerzne voda do dna in vodnjaki niso več za rabo. Ribe poginejo v plitvih hraniših in ribnikih; reke stopijo čez svoje bregove; malni stojé, in iz tega pride pomanjkanje kruha. Nenavaden mraz napravi tudi preveliko dragino derv. Rastline terpé mnogotero škodo. Zimska setev (ozimina) zmerzne, če ni pogernjena s sneženo odejo, in drevesa in zelišča pomerjejo. Mnogo žival vzame pomanjkanja in mraza konec. Tudi ljudjé terpé marsikaj na svojem zdravju in življenju.

To je nekoliko nar očitniših nasledkov presilnega mraza. Al koliko zim nasproti preživimo, v kterih se nobeden teh škodljivih nasledkov ne prikaže! In čeravno tù in tam nekoliko žival pogine, čeravno mraz tù in tam na polju in pri sadju kaj škoduje, — kaj je vse to proti koristi, ki je od njega dobivamo? Ne bodimo prenagli v svojih sodbah! Ker zveze tisučernih rečí na svetu ne vidimo, ker zveze uzrokov in skrivnih vspehov v naravi v vsem njih obsežku ne poznamo: kako je mogoče, da bi o koristnosti ali škodljivosti naravnih rečí prav sodili? Sila krivično pa je, če pri nekterih majhnih negodah in po dozdevni škodljivosti nekterih rečí v naravi precej sklepamo na občno škodljivost. Zakaj ni marsiktero leto skor gosenčice viditi, ko jih je druge leta toliko, da vse mergolí? Zakaj so včasih drevesa sadja tako polne, da se šibijo in lomijo? Zakaj je potihnila letos kuga živinska, ki je druge leta razsajala tak hudo? Zakaj včasih plení terta tako, da manjka gospodarjem sodov za vino? Zakaj je nektero leto rèží, drugo ovsa, tretje prosa na kupe? Še sto vprašanj bi zamogli zastaviti — in tudi naj bolj prebrisani človek nam ne more dostojnega odgovora dati; v tacih veselih okoljšinah ne vémo druzega, kakor da se čudimo, — v nasprotnih pa, da mermramo in zabavljamo namest da bi dalje mislili!“

Obstojmo raji svojo nevédnost, bratje moji, in vterdujmo se čedalje bolj v tolažljivem prepričanju, da je vendar več dobrega, kot hudega, več prijetnega ko žalostnega na svetu.

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

Drugi članek.

Zgodovinski pregled.

(Nadalje 12. lista.)

Razun omenjenega nahajamo zavez basnoslovni med mnogimi božanstvi, kterih imena še današnji dan v ustih dalmatinskih Slavenov, kakor Piko, Hrelja itd., ktera na sosedstvo téh narodov kažejo, ako ne na národno ednakost [1]). Ostri sodnik Kollarjevega dela ne dá veljati, da bi iz besede ap se izpeljati dalo aqua in equus in slovenski kon, kojn, konj. Vendar to ni nemogoče. Odkod pa nam bodete, prečastiti gospod profesor, izpeljevali besedo epus, Epona, kar v italskih narečjih pomeni konj, če ne od ap? Da je osko narečje latinski glasnik *qu* kot *p* izgovarjalo, to nam poterdujejo klasiki [2]). Tako je iz ap lahko postalo ak, akua, akvus, ekvus, akon, ekon, in po odpadlem glasniku *k* kon tudi latinsko consus. Ta korenika se tudi najde v celtiškem jeziku, kjer eboll [3]) pomeni pullus equinus, in tudi nemška Fohlen se ima v ap, ep iskati, kjer je *e* ali *a* ravno tako odpadlo kakor pri akon. Tudi slavenska beseda kob-ila je prej našla temelj in razlog v ab, eb, ap, ep, kakor pa razlaganje besede konj iz kobonj. Ali je celtiška eboll nemška Fohlen, Füllen, sanskritska balas? [4]) in je morebiti slovenska beseda kobila (primeri taliansko cavallo) nastala po predstavku glasnika *k*, kakor ga najdemo v besedah luža in *k*aluža, vran in *k*avran, ban in *k*aban, *k*ur in *c*akur, cakurda (phallus matrix, vulva)?

Poznam Boppovo izpeljevanje besede equus iz sanskritskega ashu cito, ash, durchgehen, durchdringen, ali meni so kosmogoniški in mithologični dokazi tudi sveti [5]). Enako sorodnost najdemo v imenih Ross nemški, ors češki, in rusa slovenski; tudi s tem pomenom se sklada pomen vode, sanskritski rasa, slovenski rosa, rusa, odkod Rusalke, Wassernymphen. Drugi izvajajo Ross iz „reš“, kar v sanskritu pomeni: hinnire, rzati, rèzgetati.

Tako tudi je poznamlenje agnis (Agni, bog ognja jezdeč na beranu) prenešeno na symbol jagne, agnus, mlad beran, in nemški jezik je ohranil poznamlenje Hammel od ham, holocaustum ignis, daritva ognja, prinešena Bogu Agni-tu. Poznam izpeljevanje jezikoslovcev besede agnis iz ag, bewegen, schleudern, in ajas iz aj [6]), — ali ravno ta prikazen govorí za moje terdenje, da življi in njihovi symboli imajo eno koreniko, tedaj apen, op, up, v besedi ap, vapa, voda, Ross, ors, rusa, v besedi rasa, epus, epona, akvus, ekvus (aquus, equus), akon, kon, u ap [7]). Po tem takem bode tudi korenika staroslovenske besede nut = bik iskati v sanskritski besedi nu [8]) fliessen.

---

[1]) Suidas III. str. 109. Kust. Abbate Fortis Reise durch Dalmatien I. 113.—Od Hrelja govorí slavenski rod po ilirskih otocih pogostoma v narodnih basnih. Na svojem potovanju po Dalmacii in ilirskih otocih sem več pripovest od Hrelja čul, in vse te povesti kažejo na djanja Herkulova. Nevém, ali sem pri Serviu ali Festu bral od Herkla, kteri je bil Herkul nekega italskega plemena. — [2]) Niebuhr Röm. Gesch. I. str. 77. Festus XIV. 117. — [3]) Leibnitz collectanea etymolog. 117. — [4]) Eichhoff 122. 234. — [5]) O konju kot symbolu Poseidona glej Creuzer Symbol II. 598 itd. O Višnutovi žertvi belega konja beri: „De Sacrificio Religionis Indobrahm“, quam subjecit Mihael Nilsen Schmidth, Havniae 1828. — [6]) Eichhoff 197. — [7]) Primeri še celtiško: epaul, ebaul, pullus equinus in ech equus (glej: Dr. Zeus Grammat. Celtica str. V.) each, nemško ehu konj, in aha voda. — [8]) Eichhoff 202.

Še več takošnih bešed nahajamo, v kterih je enaki pomen ognja in vode izražen, na primer: nara, sanskritski voda, in narka očistišče, predpekel, primeri: staročesko nořě [1]), in slovensko noriti in ponoriti, unter Wasser tauchen, tudi besedi topiti, schmelzen, in topiti, unter Wasser tauchen. Za nasprotnike mojega mnenja opazim, da poznam sanskritske koreniki tap brennen, in tip stillare [2]).

Med besede, ktere poznamlajo enako živelj in symbol življa, še spadajo sledeče: gaûs sanskritski zemlja, in gaûs, krava, gerški γῆ, γαια, nemški Gau [3]), dalje dhâra [4]) latinski terra, sanskritski dharma, bik Živatov in dharma jus, officium. Slavensko treba, necessitas, indigentia, sacrificium, lužiški drběti = trěbati, ogerskoslovenski trběti, litvanski turrěti in dirbti. Iz dharma je postalo slovensko tur, tor, ter, iz tur, tor pa torišče po analogii kakor gaûs terra et vacca, dalje terbavec, tèrma, tèrmast ein stierköpfiger Mensch.

(Dalje sledí.)

Slovanski običaji.

Ženitovanje v Dalmacii poleg turške meje.

(Dalje.)

Nekoliko dní pred pirom gré k zaročnici ženinov brat s svojo sestro ali s kakim drugim dekletom ali s ženo, ki ume ceniti žensko opravo in druge rečí. Dever nese tu snahi mahač (Fächer), čevlje in nogovice, lepo ogledalo in v njem redek glavnik, verbce (pankeljce) in razne lepo narejene rože, zraven tega pa zaročničini materi čevlje. Pred obedom cenijo žensko opravo in druge rečí, ki jih misli zaročnica sabo vzeti, od naj manjega do naj večega, in ko se te rečí v škrinjo zložijo, dene v njo vsaki kak dnar, ali kako drugo reč. Od zaperte škrinje vzeme dever ključ in zapové, da se naj nese na ženinov dom, toda brat zaročničin se vsede na škrinjo in je ne dá iz mesta ganiti, dokler mu dever ne daruje križavca ali naj manj forinta. Na obedu darujejo deveru otirač (ličnjak), sestri njegovi pa bel robec. Na odhodu daruje dever zaročnici večidel forint, ona pa njemu bele nogovice.

Na pir ali v svate povabljeni pošljejo tisti dan pred svatbo na zaročnikov dom iz kože vzetega bravca z glavo, ki v ustih derží kobul (Zweig) lavorikov, velik kolač kruha naperjen s pozlačenim cvetom, in dve boci vina. Ako ima ženin omoženo sestro, mu prinese ona sošito srajco. K nevestini hiši pošlejo vabljeni po boco vina, po bel kruh in po robec, žene pa eno halino, druga zastor (pregačo), druga robec. In to je vse za nevesto namenjeno, vendar si nektera mati od tega kaj priderží. Ta dan pred mrakom se zberejo svatje v ženinovi hiši, in vsak pridśi izpali puško pred hišo. Po tem, ko posedajo za mizo, odlóči hišni oče: kaj bo kdo, in to odločevanje se takole začenja: „Dober večer, bratje in gospôda moja! Gle z mirom božjem in dobrim časom sem vas sobral v svoj siromašni dom, ne, da vas počastim, ampak da vas potrudim do une naše srečne prijazne hiše, da pojdete jutri uno našo srečno nevesto v ta naš dom za mojega sina pripeljat. Znam dobro, da se vas jutri pošteni uni bratje in naši prijatli radostno nadjajo, in prizadevali si bojo, kolikor serčno ljubav v dočeku vam izkazati, toliko z uljudnim govorom vsakega počastiti. Torej da bi vsaki zmed vas svoje ime in svatovsko dolžnost vedil, in tam s svojim imenjakom govor peljal, imenujem jaz z dobrim časom: 1. za pervenca po imenu tega in tega (navadno ženinovega ujca), 2. zastavniki tega in tega, 3. starašino tega in tega, 4. domačina od svatov tega in tega, 5. srečnega kuma tega in tega, 6. devera tega in tega (svojega drugega sina) itd.“ Kadar je pa svatov veliko, se tudi po dva za vsaki gori rečeni red izvolita, pa se med sabo dogovorijo, kdaj in kako bo vsaki overševal svoje opravilo. Po tem píjejo rakijo, pa začnejo dva in dva popevati:

Na mizo je cvetek padel.
Iz mize pa na svatove;
Stari svate, dobre ti sede,
dobre ti sede!

In tako se poje vsakemu imenovanemu redu po versti do zadnjega reda.

Tisti, kteremu se poje, izpali puško, kakor bi se s tim zahvalil. Po tem se nosi jélo na mizo. Dokler ti jejo in pijejo, se dekleta in snahe zberejo v kolo, ter igraje popevajo:

Čudno ti je pod noč pogledati,
Kjer gospoda za mizo sedejo,
Pa rumeno vino ti pijejo.
Kdo naj lepše za mizo je sedel?
In naj modreje vino je izpijal?
Starašina naj lepše je sedel,
Naj modreje vino je izpijal.

In tako pojejo vsim svatom po redu.

(Dalje sledí.)

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Štajarskega 24. febr. V 5. listu 4. tečaja so „Novíce“ „Veselega dné na Vranskem“ opomnile, ko se je 14. decembra 1845 lepo delo, po veliki skerbi častitega gospoda fajmoštra Andreja Zdolšeka v farno cerkev spravljeno blagoslovljalo. Danes imajo britko

---

[1]) Starob. Sklad. II. 54. — [2]) Bopp Gloss. s. v. — [3]) Breja krava je bila pri starih narodih zmiraj podoba zemlje. Tako so Rimljani brejo kravo, ktero so forda ali horda imenovali, kot podobo zemlje zaklali. Ta praznik v čast materi černi zemlji se je velel Fordicidicidia, Fordicalia, tudi Hordicalia po besedi horda, forda, kteri izraz so Staroitalci za brejo kravo rabili. (Glej: Ovid Fast. IV. 629 itd.) Korenike od besede horda ali forda latinski jezikoslovci nemorejo izsledovati. Na Štajerskem med Šavnico in Pesnico sem čul besedo hordati, fordati, v pomenu coire, zna biti, da je z latinsko horda, breja krava, v kakošni sorodnosti. Tudi v egiptiškem basnoslovju se ta običaj najde, in mi vémo, da je Višnu kot sin kralja Vamena zemljo v kravo spremenil. (Glej: Wagner Ideen zu einer allgem. Mythol. str. 150. 151). Nasprotnikom našega mnenja, da življi in njihovi symboli nimajo jednake korenike navodimo samo gerški analogon v besedah λύκος volk pa tudi solnce, λύκη, das anbrechende Morgenlicht, zato naj stariše ime solnčnega leta volčja pot λύκαβας. (Macrob. Saturna. .I. 17.) Volka nahajamo tudi pomagavca solnčnega boga Horo-Apollonovega iz temnega Amentha (Diodor. I. 88). Da je zaveza volk in solnčno božanstvo prestara, ni le kakošna hypotheza ali gola etymologia, marveč se opira na točne nepremagljive svedočanstva starinstva. (Glej več o tem pri Payne Knight v bukvah Inq. into the symbol. lang. §. 124. pag. 97.), kjer starega dnarja omenja iz Carthe na otoku Keos, na kterem se prednja stran volka z žarmi obdanega vidi, kteri iz središča se na vse strani razprostirajo. — [4]) Glagol dhar, dhnu je korenika za dhara. Dhar, dhnu pomeni befestigen, halten, slovenski daržati, deržati; ravno tako pomeni sanskritski glagol ap, halten, deržati. Enaka pomena glagolov dhar in ap sta dokaza sorodnosti besed dharâ terra, in dharma bik, ap voda, in apen bik. Ker pa je bik symbol materie in rodenja (Zeugung) ter je pomen apen prenešen na pomen pater, progenitor, slovenski in horvaški apa, japa. Kakor je iz tur, tor postalo poznamlenje torišče, turišče, tako iz ap, op, ob — opčina, občina, poljski poviat, od vet, vit, latinski vitulus, sanskritski vatsalas, od vat, vant, umgeben, anheften, vatas, Band, Binde, viti zna biti tudi vitati, latinski vitta, vincio, in slična. Torišče, turišče, pomeni kraj, prostor. Razlog, zakaj torišče je dobilo poznamlenje po toru, turu, nam razlaga Varro §. 32. „Oppida condebant .... junctis bobus tauro et vacca interiore aratro circumagebant sulcum. Hoc faciebant religionis causa“ etc. Gotovo so tako tudi storili stari Slaveni, saj še v keršanskih povestih zadevamo na mlade voliče ali pa telička, ki prevažajo podobe svetnikov.

nalogo, naznaniti bravcem svojim prežalostni dan — pokop tega verlega moža.

V začetku oktobra ga je bolezin poderla. Zmolilo se je gotovo malo kedaj za kterega bolnika toliko, ko za g. Zdolšeka; hvaležni farmani so Bogu tako rekoč silo delali, jim preljubljenega pastirja ohraniti. Se je zboljšalo, pa shujšalo, in — pretečeno saboto zjutraj, 18. dan tega mesca, je milo zvonenje farmanom oznanilo, jokečim velelo, da naj duši rajnega večni mir prosijo. Ponoči po desetih so sklenili, 58 let, 5 mescov stari.

Pogreb je bil v ponedeljik, 20. t. m. Ljudstva se je spet navrélo, kakor „veseli dan“ osem let popred. Samih mašnikov nas je bilo 29 okoli toliko ljubljenega brata, scer pa tudi več vikših vradnikov in druge gospôde rajnemu skazalo poslednje spoštovanje. Pridigo so, kakor „veseli dan“ prečastiti gospod opat Vodušek še k pogrebnemu opravilu prevzeli in rajnemu poslednjo besedo braterno rekli, pa zbrano kardelo priserčno tolažili.

Veličasten je bil ta pogreb, kakor malo kedaj kteri. Rajni je zaslužil ljubezin vsakega, in se mu je tudi skazala; v sercu vsakega svojih farmanov, ki so ga v njegovih lepih in dobrih namenih za povikšanje častí hiše Božje toliko radi in tako obilno podpirali, si je pa spominek postavil, ki ga nobena nagoda poderla ne bo, gotovo še bodo vnuki vnukov od fajmoštra in škofijskega svetovavca Andreja Zdolšeka vedili pripovedovati. Da počiva v miru! S.

Iz Koprivnika na Dolenskem. M. Od vsih Svetih lanskega leta do božiča ni bilo tod druzega viditi ko gosta in merzla megla, ki je ravnala po vejah drevés, ne ivja, tudi ne požlepce, ampak nekak garjev led, ki je vsaki dan težji prihajal. Imenovana zmerzlína je bila ostra ko žaga, da je človeku, ko je skozi hosto šel, če se varoval ni, obraz razpraskala, in vedno težji na drevesnih vejah prihajavši je verhe in močnejši veje pokvečila in do činesa sadnemu drevju in po gojzdih napravila tak polomaj, da bi mislil, da ga je toča pobila. Drevje povsod štule kviško molí. Deset let bo preteklo, preden se bodo gojzdi in sadno drevje obrasli. — Kar pridelke lanske jeseni zadene, so bili zunej kisline — repe in zelja — tukej tako revni, da na spomlad bode joj. V treh vaséh tukajšne fare dobro vém, da iz med vsih hiš je grozno malo, ki imajo še potrebni živež, drugi pa nič druzega, ko malo kisline, ktero brez solí in začimbe vsaki dan kuhajo in ko revni prešički jedó, da si lakot tolažijo. Neka mati mi je pred malo dnevi jokaje pripovedovala, da nje otroci iz pêčne klopí za glada na tla padajo. Kaj bo, kaj bo, če se kaka veči moč, posebno letos spomladi, revnih ne usmili!

Novičar iz mnogih krajev.

Ukaz c. k. ministerstva notranjih oprav naznanja, da po višjem sklepu od 19. febr. imajo po občinski postavi od 17. marca 1849 izvoljeni župani in odborniki tako dolgo v svojem opravilstvu ostati, dokler ne pride nova občinska postava na dan; če se iz veljavnih vzrokov kak župan službi ti odpové, ali če bi že odbornikov za veljavo županijskih sklepov premalo bilo, se imajo po postavi od leta 1849 novi župani in odborniki voliti noter do vpeljave nove postave. — Po razglasu c. k. ministerstva dnarstva je razun orodja tudi izvožnja svinca, žvepla, solitarja, jekla, kovaškega železa in kos v turške kraje prepovedana. — Graški časnik naznanja, da železnica po semerinški gori se bo mesca majnika skoz in skoz odperla, in da bo potem se ustanovil en vóz, ki bo iz Dunaja v Ljubljano dohajal v 13 urah. — Žalostno novíco smo spet zvedili iz srednje Afrike, da je tudi gosp. Kociančič, mnogozasluženi misijonar ondi, umerl. — Slavjanski bal na Dunaji, počasten z nazočostjo mnogih g. ministrov, generalov, poslancov in več imenitnih Slovanov iz daljnih krajev, se je letos sopet na vsako stran jako slavno obnesel. Gosp. dr. Dvoraček zasluži posebno pohvalo kot upravitelj bala, kterega radovanje je povzdignil gosp. Didinski (Poljak) s prekrasno svojo muziko. — Iz turško-rusovskega bojišča se ni zvedilo te dní nič važnega; nezdatno kavsanje tam pa tam ne zasluži, da bi ga popisovali. Tudi to, da so se tù in tam Greki s Turki že sprijeli, ne pomeni toliko, kot pomenijo priprave Grekov za večjo ustajo; pravijo, da Omer-paša je zasledil mrežo čez turško Serbsko in Bulgario razširjene zarote gerško-slavjanske. Omer-paša je izvoljen višji zapovednik cele podonavske armade. Vradni turški časnik naznanja, da bote angležka in francozka vlada poslale 80.000 vojakov na pomoč; sam princ Napoleon, stričnik cesarja, se je ponudil na Turško v vojsko iti. Spodnja zbornica angležkega deržavnega je dovolila vladi 58.000 vojakov za barke, 11.000 pa za vojsko na suhem; v zgornji zbornici je minister Clarendon 25. sveč. rekel, da namen te vojske ni le Turčijo obderžati na nogah, temuč tudi rusovsko vlado tako omejiti, da prihodnjič ne bo mir sveta vsaki čas v nevarnosti razrušen biti, in tretji namen je, zagotoviti vsim kristianom na Turškem enake pravíce s Turki. Pristavil je minister k temu govoru še to, da tudi austrianska in pruska vlada stopite na stran angležke in francozke. Ne vémo: ali ni minister s poslednjim zagotovilom za zdaj predelječ segel, ker naša in pruska vlada ste dosihmal očitno le izgovorile, da hočete neutralne ostati. V ti homatíi je še veliko dognati, preden bo naša vlada zadnjo besedo govorila. Pervič morate angležka in francozka vlada natanko skleniti pogodbe s turško vlado: kaj bo povračilo nju pomoči; drugič morete angležka in francozka same med saboj skleniti zavezo za brambo in upor,— po vsem tem še le bo menda naša vlada poslednjo besedo izgovorila, ako se nenadoma ne primerijo naključbe, po kterih bi prisiljena bila se vstopiti na eno ali drugo stran. Klobčeč je tako zamotan, da je resnega prevdarka treba. Iz Londona je 28. sveč. prinesel telegraf naznanilo, da ste angležka in francozka vlada 27. svečana poslale kurirja do rusovskega cara, naj v 6 dnéh odgovorí: ali če do 30. aprila zapustiti z armado svojo Moldavo in Vlahijo; če ne, bo veljalo to za napoved vojske. — Na Španjskem se vnema na več krajih punt zoper vlado, tako, da je cela dežela v obsedni stan djana.

Naznanílo.

Občno rastlinoznanstvo (botaniko), in posebno poznanje koristnih, škodljivih, kakor tudi strupenih zeliš bom prihodnjo sredo, to je, 8. dan tega mesca učiti začel. Tisti gospodje učenci in tudi drugi prijatli botanike, ki se hočejo tega koristnega uka vdeležiti, so povabljeni omenjeno sredo ob eni popoldne v učilnici 7. gimnazialnega razreda se oglasiti.

V Ljubljani 3. marca 1854. A. Fleišman.

Stan kursa na Dunaji 2. marca 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85 1/4	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	79 1/2 fl.
	4 1/2 „	74 1/4	„	Windišgrac. „ „ 20 „	27 „
	4 „	67 1/2	„	Waldštein. „ „ 20 „	27 3/4 „
	3 „	52	„	Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/2 „
	2 1/2 „	43 3/4	„	Cesarski cekini	6 fl. 10
Oblig. 5% od leta 1851 B		106	„	Napoleondor (20 frankov)	10 fl. 24
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		82	„	Suverendor	18 fl. 4
Zajemi od leta 1834 . .		210	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1839 . .		118 1/2	„	na 100 fl. .	31 1/4 fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 25. februaria 1854: **19. 47. 17. 40. 54.**

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 11. marca 1854.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*